

3.2. Ovo je moje

Još od najmanjih nogu svoga „mališana“ susrećete se s izjavom: „Ovo je moje!“ Dijete na taj način prisvaja stvari i dobro čuva ono što je njegovo. Mnogo ste se puta borili s djetetom da posudi igračku lvi u vrtiću govoreći: „Pa ipak je on tvoj prijatelj.“ Na taj način djeca uče dijeliti, to je vrlina koju uvijek trebamo njegovati. Zar uvijek? Zar svugdje? Ne!

„Mališan“ više i nije tako malen, možda vas je i prerastao. Osim što su fizički otišli u visinu, i računalnim programima barataju kao da su se s njima rodili. Još jučer su se njihova umjetnička djela nalazila na vašim dokumentima i zidovima. Poslije su razni formati papira bili prikvačeni magnetiima za hladnjake, a sada njima ukrašavate pozadinu na osobnome računalu. Mnoge ste od njih i podijelili bakama, kumovima, prijateljici, susjedi.

Postoje razni programi kojima se na računalu može umjetnički izražavati. Djeci su zanimljiva jer nude brojne mogućnosti, a i djeca su u ovoj dobi još uvijek djeca i igranje im je još uvijek najdraža aktivnost. Jedan je od takvih programa *Paint* ili Bojenje. Ako imate osobno računalo i zanima vas kako taj program radi, otvorite ga i sami se poigrajte. Dajte mašti na volju i stvarajte. Pitajte svoje dijete za pomoć ili još bolje: napravite obiteljski portret (mama, tata, seka, ja i pas) u malo drukčijem izdanju. Ima djece koja su nadarena i u mnogim drugim područjima, npr. dobro pišu pjesme ili izvrsno fotografiraju. Možda ćete biti toliko oduševljeni da ćete opet htjeti (ovaj put i ono zajedničko) umjetničko djelo podijeliti s drugima, prijateljima i obitelji ili sa širom javnošću? Možete autorski rad objaviti na profilu društvene mreže ili poslati prijateljima elektroničkom poštom.

Za koji god se oblik objavljivanja odlučili, jednu stvar uvijek valja imati na umu. Svaki autorski rad potrebno je obilježiti. U nekome njegovu dijelu navede se ime i prezime (nadimak), godina i mjesto nastanka (može i ne mora). Ako se radi o pjesmi napisanoj rukom, potpis je uvijek autentičan, dok se ne dokaže suprotno. Kako dokazati svoj digitalni potpis? Ne morate izmišljati kojekakva teško pamtljiva imena. Pokraj svoga imena ili imena djeteta dovoljno je dodati simbol *autorskoga prava na djelo* © ili *copyright znak*.

Creative Commons licence također nude jednostavan način kako dopustiti uporabu vašega djela. O njima možete više doznati na stranici creativecommons.org/licenses/?lang=hr.

Možda se sad pitate čemu sve to, ali osim krađa novčanika, automobila, identiteta... krađu se i autorska djela. Vjerujemo da ne biste bili baš jako sretni kad biste jednoga dana ugledali fotografiju koju je snimilo vaše dijete postavljenu negdje na javnome mjestu, a da vas nitko nije tražio za dopuštenje. Ili da netko uglazbi riječi pjesme koju je napisalo vaše dijete (ili možda vi sami)!? Autorska prava zaštitit će vas upravo od takvih neželjenih situacija. Zato svakomu dajte do znanja što je vašega djeteta djelo i ne dopustite da to iskorištava bez vašega dopuštenja.